

Kamer zoeken

Die vier jaren op Universiteit Twente, of Technische Hogeschool Twente zoals het toen genoemd werd, horen tot de mooiste jaren. Het was nieuw, ik kon het ouderlijk huis verlaten, ontmoette nieuwe mensen en studiegenoten en leerde heel veel praktische dingen uit het leven. Het mooie vond ik dat de hele overgang van Amsterdam naar Enschede laagdrempelig was. Voor de nieuwe studenten werden alle praktische zaken vanzelf geregeld, als je met alleen een tandenborstel en een verschoning zou aankomen op de campus in Enschede, dan was dat genoeg. Juist door de keus van huisvesting op de campus was de binnenkomst makkelijk. De enige hobbel die alle nieuw komende studenten voor de campus moesten nemen was het zoeken naar- en geaccepteerd worden op een studentenflat. Voorafgaand aan de feitelijke introductie aan het begin van het eerste jaar werd er een dag georganiseerd om een studentenflat uit te kiezen bij één van de woonwijken op de campus. Dat had het karakter van een sollicitatie. Mijn eerste keus ging uit naar de flats op de Witbreuksweg, een wijkje van zo'n tien piramide-vormige gebouwen van drie etages met woongroepen van ieder acht of twaalf personen. Die Witbreuksweg stond bekend als de nieuwste en ook mooiste flats en was schitterend gelegen aan de bosrand. De sollicitatieprocedure was eenvoudig, je kreeg een lijst met flats waar er plaats was en je belde aan. Met de andere sollicitanten ging je dan het gesprek aan met de zittende bewoners en het recht was aan de zittende bewoners om kandidaten aan te wijzen die binnen de groep zouden passen. In mijn geval was het snel geregeld, op basis van de lijst ben ik direct naar flat 399 toegelopen, de laatste van het rijtje. Samen met een paar anderen kamerzoekers werden we royaal onthaald door de zittende bewoners in een gezellig ingerichte gemeenschappelijke woonkamer. Dat waren er in dit geval drie, met name: Wil, Hans W., Wilko. Er was nog een vierde bewoner, Hans S., maar die werkte en was nu, overdag, niet aanwezig. Er waren acht kamers, dus deze dag zochten ze vier nieuwe bewoners. In een kort gesprekje vertelde je wat over jezelf, wat je hobby's waren en dergelijke. De drie bewoners gingen in conclaaf en ik had het geluk om direct aangewezen te worden als iemand waar ze mee door wilden. Zelf was ik ook heel tevreden met de flat en de kamer die ik zou krijgen en mijn nieuwe adres zou gaan luiden: Witbreuksweg 399-114. Gedurende vier jaar en ook nog alle jaren daarna ben ik gelukkig geweest met de keus voor deze kamer. Die dag wist ik nog niet wie de drie anderen nieuwe bewoners zouden zijn, dat ging ik pas de volgende week ontdekken. Maar het is een feit dat zo'n dag als deze een stempel op een groot deel van je verdere leven zet, omdat je mede gevormd wordt door de mensen waarmee je in de studententijd omgaat. Uit deze zeven andere flatbewoners heb ik een kennissenkring opgebouwd die ik lang onderhouden heb en er zijn nog steeds mensen waarmee ik contact heb. Ik vond die dag erg spannend, vind ik een flat, word ik geaccepteerd, of gaat het een eindeloze zoektocht langs vele flats worden? Toen ik eenmaal een kamer had, was de spanning op de blaas dermate hoog opgelopen dat ik direct in het aangrenzende bos een boom moest opzoeken.

Introductie

Het eerste leerjaar aan de universiteit begint met een introductieweek of weken, zo ook in Twente. Tijdens die eerste week wordt je helemaal voorbereid op de studie en geïntroduceerd in het studentenleven. Het begint met de verhuizing van de ouderlijke woning naar de studentenflat op de campus in Enschede. Dus ik vertrok op een dag eind augustus in het jaar 1982 met een tasje naar het Centraal Station in Amsterdam, om daar de trein naar Enschede te nemen. Inderdaad met een klein tasje, een tandenborstel en een verschoning, voor de eerste week leek mij dat wel

voldoende. Op mijn nieuwe kamer aan de Witbreuksweg 399-114 kwam ik op een kamer met een spartaanse inrichting. Er lag linoleum op de vloer, er stond een bed, een stalen bureau met lamp, een stoel en in het gangetje tussen de badkamer en de woon-slaapkamer was een royale houten kast voor je kleding. Aan een wand boven de deur was een grote plank gemonteerd waar je veel spullen kon opbergen. Voor het linnengoed werd door de universiteit gezorgd. Wekelijks zou er schoon beddengoed en verse handdoeken bezorgd worden. Ik zat op de begane grond en via de schuifpui kon ik op mijn terras komen. Het was een simpel terras, betegeld, wat onkruid en tussen de terrassen van de andere kamers stond een stevige houten balk. Die balk diende als afscheiding en als zitmeubel voor buiten. Zo zittend op het terras keek je uit op de bosrand en je rook de geur van het bos. Een betere plek dan die bovenwoning in Amsterdam Noord. Alles leek aanwezig wat je zoals nodig kunt hebben als student. Tot mijn verbazing was het bij de andere gebouwen van het woonwijkje en ook bij de aangrenzende kamers een grote drukte van auto's, aanhangwagens, busjes en ouders die met meubilair en dozen aan het sjouwen waren. Blijkbaar vatten mijn nieuwe medestudenten de verhuizing iets anders op. Ik had alleen het hoognodige meegenomen, zo met het idee dat de rest van de aankleding wel later komt. Ik kon toch best zo af en toe wel wat dingen van huis meenemen in de komende weken. Mijn nieuwe bureaus gingen voor een volledig gemeubileerde kamer met aankleding. Het was ook op deze eerste dag dat ik met de andere nieuwe flatbewoners kennis kon maken. Ik kon de hand schudden van Theo, ging bedrijfskunde studeren, Richard, ook bedrijfskunde en Sjoerd met het plan om werktuigbouwkunde te gaan doen.

Die eerste week van de introductie was erg vol met allerlei activiteiten die op campus waren georganiseerd en activiteiten van de eigen faculteit. De bedoeling was dat je in groepen, gevormd uit studenten van je eigen studierichting allerlei activiteiten ging doen. Vandaar werden die groepen de DOE-groepen genoemd. Toen ik dat in het eerste telefoongesprek met thuis vertelde, snaptten ze er niets van. Eigenlijk kan ik zelf nu ook weinig meer van die activiteiten herinneren, maar het doel was om je medestudenten, de universiteit en alle voorzieningen van de campus beter te leren kennen. Voor het eerste weekend was het de bedoeling dat alle groepen naar een kamp gingen, ergens buiten de campus gelegen. We moesten er op de fiets heen. Dat gaf voor mij een probleem, ik had geen fiets. Bij al de andere nieuwe medestudenten was de fiets netjes door de ouders bezorgd bij het inhuizen met al die aanhangers die kwamen voorrijden op de eerste dag. Mijn ouders hadden geen auto, ik had wel een racefiets thuis, daar was ik heel zuinig op, dus die wilde ik zeker niet als studentenfiets gaan gebruiken. Ik heb dat opgelost door maar niet met dat kampweekend mee te gaan. Achteraf had ik niet het gevoel iets gemist te hebben. In plaats daarvan heb ik dat weekend gebruikt om mijn kamer eens goed schoon te maken.

In de daarop volgende week kreeg ik bezoek van mijn vader met schildersgereedschap, net zoveel als je in de trein en bus mee kunt nemen. Het plan was om de muren in mijn kamer van een nieuw verfje te voorzien. Mij vader was immers schilder en nu met langdurige arbeidsongeschiktheid, in verband met de val van een trapje jaren geleden waarbij hij zijn heup brak. Dus samen hebben we de kamer een beetje opgeknapt en zijn aan het eind van die dag gaan winkelen voor extra meubels. Op de 'meubelbeurs' met

Mijn kamer Witbreuksweg 399-114

tweede hands spullen op de campus heb ik toen voor vijf gulden een gemakkelijke stoel gekocht, die werd gelukkig thuis bezorgd. In de stad Enschede hebben we een bijzettafeltje gekocht, dat konden we in de bus meenemen. Dus zo kon ik de kale kamer toch iets meer aankleden. Een paar maanden later kon ik vloerbedekking van iemand anders overnemen uit een gelijksoortige kamer. Alle kamers hadden de zelfde afmetingen dus het was gemakkelijk om de vloerbedekking in de ene kamer op te rollen en op de nieuwe plek weer uit te rollen. In vijf minuten had je vloerbedekking. In de volgende weken nam ik een draagbare radio van thuis mee en op de markt in Enschede kocht ik bij een plantenkraam een paar grote groene varens. Hiermee vond ik eigenlijk de inrichting van mijn kamer wel compleet. Het fietsprobleem was ondertussen ook opgelost door een oude fiets van een vorige flatbewoner over te kopen voor vijftig gulden. Die fiets stond nog steeds in de fietsenstalling en de vorige eigenaar had die laten staan, voor het geval dat hij weer eens in Enschede was. Die fiets was wel oud, maar nog wel bruikbaar. Later heeft mijn buurman Wil die fiets nog eens helemaal uit elkaar gehaald en goed gesmeerd. Gedurende vier jaar heb ik die fiets gebruikt en daarna ook weer achtergelaten voor een volgende fietsloze student.

Eerste jaar

Voor de studenten die van de HTS kwamen was er een versneld traject door de eerste twee leerjaren, daardoor zou het in theorie mogelijk zijn geweest om het universiteitsdiploma in drie jaar te halen, even afgezien van de tijdsspanne die het afstudeerproject kost. De normale weg, voor ex-havo studenten is de normale vier jaar, mits je niet blijft zitten en voorbeeldig studeert. Mijn diploma voor elektrotechniek kon ik dus in vier jaar gaan halen, dankzij een aantal vrijstellingen voor vakken. Er waren twee soorten vrijstellingen. Ten eerste

Mijn kamer Witbreuksweg 399-114, nu met racefiets

was het voor een bepaald aantal vakken automatisch geregeld dat je die niet hoefde te doen. Daarnaast kon je nog extra vrijstellingen verkrijgen door met de betreffende docent te gaan praten. Als je voldoende bewijs kon leveren dat je de betreffende stof al goed beheerste door de HTS vooropleiding, dan kreeg je die vrijstelling. Het was een kwestie van een afspraak met die docent maken en je oude schoolboeken en dictaten meenemen als bewijsmateriaal. Het gebeurde ook wel dat je dan nog een proef van bekwaamheid moest afleggen door een eerder gegeven tentamen thuis te maken. Daar kon je dan een week over doen en alle beschikbare bronnen in zetten om tot een juiste uitwerking van de vraagstukken te komen. Zo heb ik dus ook voor een paar vakken extra vrijstellingen verkregen. Verder volgden de ex-HTS'ers dus een aangepast eerste studiejaar met daarin een mix van vakken uit het gewone eerste jaar en alvast vakken uit het tweede jaar.

Een voorbeeld daarvan was het vak "Analyse-H", het was een verzameling van onderwerpen uit de wiskunde, speciaal toegespitst op de ex-HTS'ers. Het vak werd gegeven door een gedreven docent, die goed kon uitleggen, maar ook veeleisend was. Vooral het gedeelte met de differentiaalvergelijkingen vond ik lastig. Het oplossen van die vergelijkingen vergde veel

puzzelwerk en ook een zekere routine in het herkennen van het probleem en direct de juiste oplossingsmethode kiezen en toepassen. Het was een vak waarbij ik mijzelf wat onzeker voelde, als je de verkeerde methode voor de oplossing van een vraagstuk koos, kwam je er niet uit en moest je opnieuw beginnen. Als voorbereiding op het tentamen had ik er hard op gestudeerd en alle mogelijke opgaven die ik kon vinden proberen op te lossen. Er waren een paar vraagstukken waar ik maar niet uit kon komen. De docent hield een wekelijks spreekuur en ik ben toen met de niet oplosbare vraagstukken naar de docent op het spreekuur gegaan. Hij heeft mij toen op weg geholpen en het pad naar de oplossing laten zien. Het daarop volgende tentamen ging zwaar en ik twijfelde er aan of het wel een voldoende zou worden. De lang verwachte uitslag gaf het cijfer zes, of misschien wel een zes en een half. Ik weet zeker dat het laten zien van mijn motivatie aan die docent op dat spreekuur geholpen heeft om mijn cijfer aan de goede kant van de zes te krijgen. Ik haal dit voorbeeld aan en ook dat van het pleiten voor vrijstellingen, om te laten zien dat je met zelfwerkzaamheid veel kon bereiken. Bij de uitslag van ieder tentamen kreeg je een tentamenbriefje per post toegestuurd met daarop het cijfer. Ik heb altijd de voorstelling ervan gehad dat de hele studie bestond uit een spel met als doel het vergaren van de benodigde tentamenbriefjes. Als je ze allemaal compleet had, kon je door naar het volgend studiejaar.

Het was hard werken aan het bureau op de kamer, ik was voldoende gemotiveerd om het eerste jaar, de Propedeuse in één keer te halen. Er waren dat eerste jaar nog weinig zaken die mij van de studie konden afleiden, bovendien was het klimaat op de flat gunstig voor de motivatie. Op de flat werd er veel tijd besteed aan gemeenschappelijke zaken, zoals boodschappen doen, koken voor de groep, gezamenlijk eten, afwassen en dan koffie drinken. Ik vond dat het te veel tijd in beslag nam, dus daarom onttrok ik mij dat eerste jaar daar aan. In plaats daarvan ging ik als enige in de woongroep 's avonds eten in de mensa op de campus, dan was ik binnen een half uur daarmee klaar. Ik was het van huis uit niet gewend om zo lang aan het avondeten ritueel te besteden. In mijn ouderlijk huis duurde het eten 's avonds niet langer dan een kwartier en ik hoefde nooit te koken of af te wassen. Die houding van mij gaf best wat onvrede bij de andere bewoners, we waren immers een woongroep en zouden alles gezamenlijk doen. Alleen in het weekend, om de veertien dagen at ik mee op de flat. Eigenlijk moest ik mijzelf toegeven dat dat best wel beviel. Inwendig had ik toch wel spijt van mijn besluit om in de mensa te eten. Na een jaar besloot ik toch volledig mee doen en alle benodigde tijd voor koken en afwassen te accepteren. Direct kon ik merken dat mijn sociale relaties in de woongroep beter werden.

Bij toerbeurt deden we boodschappen in Hengelo, want dat was iets korter fietsen dan naar de stad Enschede, we kookten, maakten gezonde maaltijden, hadden altijd een toetje en we wisten af. Dat ging allemaal vanzelf, gedisciplineerd maar toch ongedwongen. Bij de deur hing een schoolbord waarop diegene die spontaan boodschappen ging doen, met krijt schreef dat hij of zij er vandaag voor zou zorgen. Het is maar een enkele keer gebeurd dat er iemand vlak voor winkelsluitingstijd op het bord schreef: 'haal ik het nog?' Een mededeling met een dubbele inhoud. We werkten met een gesloten beurs, via een ingenieus bedachte lijst, die er voor zorgde dat op termijn iedereen gemiddeld evenveel betaalde voor het eten. Om een idee te geven van de kosten, meestal kostte de complete maaltijd niet meer dan zo'n vier tot vijf gulden per persoon per dag. Dat kon allemaal door gericht en in grotere hoeveelheden in te kopen. Alleen Hans S. kon eigenlijk niet aan het systeem meewerken. Hij was eigenlijk een wat oudere, achtergebleven student en werkte overdag en kon dus onmogelijk boodschappen doen. Dat compenseerde hij dan door op de zaterdag dan voor de inkopen voor het weekend te zorgen.

Koken

Vanaf het tweede jaar, toen ik actief in de keuken ging meedoen, heb ik veel geleerd over koken, voor die tijd kon ik nauwelijks aardappelen schillen. Bij de eerste pogingen werden ze vierkant. Later leerde ik om zelfstandig een drie gangen maaltijd voor acht personen te koken, mijn specialiteit was het maken van een jus uit een pakje. We aten zoveel mogelijk gezond voedsel, met zelf gesneden, verse groente. De grote promotors voor gezond eten waren Wil en ook Theo, zij hadden gezonde voeding van huis uit meegekregen. We sloten de maaltijd altijd af met koffie in de woonkamer. Daar stonden drie bankstellen en een paar oude gemakkelijke stoelen. Er lag een dik vloerkleed op de van origine stenen tegelvloer en boven de 'salontafel' hingen rustieke lampjes, gemaakt van aardewerken bloempotten. Ons pronkstuk was de zelfgebouwde bar in de hoek van de woonruimte. Vaak hadden we gebak of taart bij de koffie. Hier heb ik de koffie zwart leren drinken, vanwege het gemak, ik hoefde dan niet langer te zoeken naar suiker, melk en te vragen om het lepeltje door te geven.

Na de koffie gingen we met z'n allen braaf verder studeren, tot in de late avond uren, met de kamerdeur op een kier. De stand van de deur was een signaal. De deur volledig open betekende: wees welkom, half dicht was zoiets als liever niet storen, ik ben bezig. Pas als je privébezoek had, of absoluut niet gestoord wilde worden deed je de deur helemaal dicht. De enige die niet studeerde was Hans S., hij had een normale baan en besteedde de avond meestal met TV kijken, op de meest geavanceerde TV die er in die tijd bestond. Tegen elf uur 's avonds stopte men dan weer met studeren. Als ik dan weer beweging in woonkamer en keuken hoorde, dan was het ook voor mij het sein om voor vanavond de studieboeken te sluiten. Tussen elf en twaalf uur of later, was er dan vaak een gezellig samenzijn in de woonkamer. De bar werd gebruikt, de ene koelkast was altijd gevuld met bier en de andere koelkast hield frisdrank en Appelsientje koel. De voorraden werden beheerd door de barcommissaris Hans W. Hij hield de administratie bij en regelde dat regelmatig een groothandel langskwam met een steekwagen om de voorraad aan te vullen. Uit een openstaande deur van een van de kamers, meestal die van Hans S, draaiden we muziek. Als iemand zei 'ik ga es pitten', dan was dat ook het sein voor de anderen om de dag en de kamerdeur te sluiten.

Als ik de volgende ochtend geen colleges had, dan bleef ik wat langer slapen, of besteedde nog een uurtje aan het bureau. Zo rond tien uur ging er dan altijd wel iemand koffie zetten. Het geluid van stromend water vanuit de keuken was het signaal: zo direct is er koffie! Op de lucht van de koffie afgaand schuifelden dan de aanwezigen de keuken in. Aan de ogen van enkele bewoners was soms te zien dat ze de koffie echt nodig hadden. Aan de grote keukentafel koffie drinken en met de ochtendkrant erbij, we hadden de Volkskrant, was een mooi begin van de dag.

Als ik volgens het rooster wel college had, dan stond ik vroeger op en was dan vaak als eerste aan de keukentafel. Eerst even buiten de krant uit de brievenbus halen en dan ontbijten. Ik denk dat ik nooit het ontbijt overgeslagen heb, maar altijd eerst wat brood at, voordat ik op de fiets op weg ging naar het gedeelte van het campusterrein waar de collegezalen waren.

De middag kende ook een vast ritueel. Van de collegezalen op de fiets naar de flat, maar eerst langs de Spar, de campuswinkel, om boodschappen voor de lunch te halen. Mijn medebewoners maakten tussen de middag vaak tosti's op het gasfornuis met een ouderwets tosti-ijzer. Mijn voorkeur ging uit naar een gebakken eitje. Dan nog even koffie zetten voor de aanwezigen en zo om kwart over één sprong iedereen weer op de fiets, op weg naar de middagcolleges.

Afhankelijk van het rooster was je vroeg of wat later thuis en meestal ging dan de eerste die thuis kwam de boodschappen halen bij de Coop in Hengelo. Zo had iedereen wel een vaste dag om boodschappen te doen. Het schoolbord bij de deur was het communicatiemiddel. Het ging wel eens bijna mis, als tegen half zes bleek dat er nog niets gehaald was. Dan schreef iemand eens op het bord: 'haal ik het nog? In het beginjaar heb ik veel geleerd, vooral van Theo, hij maakte voor mij de boodschappenlijst in de volgorde van de artikelen in de winkel. Ik moest nog veel leren over de hoeveelheden, soms haalde ik te veel of te weinig. Er waren wel vuistregels, zoals één pak macaroni voor vier personen. Verder ging ik af op het advies van de groenteman bij de Coop. Als je voor acht personen bladspinazie of verse andijvie moet halen, dan is dat een grote hoeveelheid. Het slinkt enorm bij het koken, dus voor acht personen heb je drie grote zakken of balen met spinazie of andijvie aan het stuur van de fiets hangen. De regel was, wie haalt hoeft niet te koken, dus stalde je de gekochte spullen uit in de keuken en koelkasten.

Meestal ontstond er spontaan een kookploeg van twee personen, zo rond 6 uur. Als je niet kookte dan ging je nog wat studeren op de kamer. Het eten duurde meestal wel lang, maar was gezellig in de grote keuken. Diegenen die nog niets gedaan hadden wisten af. Als je druk was voor je een tentamen werd je verexcuseerd. Halverwege de afwas werd alvast de koffiepot gevuld. Ons standaard merk was Kanis & Gunnik, de dosering stond met een tabel vermeld op de koffiezetmachine, uitgezocht door Wil.

Met het koken werd ik handiger en leerde veel bij. Zo heb ik van één van de zussen van mijn medebewoners geleerd hoe je een appeltaart moet bakken. Tot de verrassing van mijn burens deed ik dat dan zo af en toe. Het recept van de appeltaart van Meriam heb ik nog steeds.

Feesten

Volgens de traditie hadden we jaarlijks een feest zo ergens in de november maand. We hadden dan omstreeks honderd gasten, bestaande uit kennissen, studenten van andere flats en andere bekenden. Er was meer dan drank en dansen, want we hadden altijd een activiteit, of een gebeurtenis, op het hoogtepunt van het feest. Daarvoor werd er weken van te voren al begonnen met instuderen van een 'act', in het kader van het thema van het feest. Thema's die ik mij kan herinneren zijn bijvoorbeeld: sport, black light en dieren in de 'beestjesnacht'. We maakten eigen liedteksten op een bekende melodie. De artistieke schrijver van die teksten was Hans W. Onze Wilko speelde hobo en was zeer muzikaal, hij verzorgde met muzikaal gevoel een montage van een instrumentale versie van de gekozen muziek, gebaseerd op een hit. Daarbij moet je denken aan de Pointer Sisters met hun jaren tachtig hit 'Lost in music'. Dat werd dan 'Gek van sporten'. Ook in die tijd was Michael Jackson populair, zijn hit 'Billy Jean' verbouwden we tot 'Black light'. Andere voorbeelden: André van Duin met 'De heidezangers' werd omgeschreven naar 'De meidenvangers'; Op de muziek van 'Doris Day' van Doe Maar schreven we 'Tosti op het vuur (dat is heel lekker en niet duur)'. In aanloop naar het feest repeteerden we iedere avond, na de koffie, het lied en zochten er de danspassen bij. Nog steeds als ik deze platen hoor, begint er weer iets te kriebelen en mijn benen te bewegen.

Het hoogtepunt vond ik wel het feest met het thema sport waarvoor we een complete diaserie met geluid gemaakt hadden. Het kostte maanden van voorbereiding en in die tijd schreven we een verhaal. Het ging over de 'Octalon', een wedstrijd, een soort van 'zeskamp', waarbij ieder van de acht bewoners een sporter speelde. In een onderlinge strijd die gespeeld werd op de campus, kwamen die sporters tegen elkaar uit in hun eigen onderdeel maar ook in de andere zeven sporten. Zo hadden we Hans S, die was de bergbeklimmer, Hans W speelde de hardloper, Ineke

was de schaatsteres, Theo deed aan biljarten, Sjoerd was de specialist in turnen en ik was de wielrenner vanwege het bezit van een echte racefiets. In het plot was verwerkt dat de tegenstanders hindernissen opwierpen, het materiaal saboteerden en een corrupte jury. Dat leidde dan tot gediskwalificeerde deelnemers en een ongeloofwaardige winnaar. Het verhaal werd gezamenlijk bedacht met grote inbreng van de creatieve geest van Hans W. Zelf heb ik het scenario uitgeschreven met daarin de dia's die gemaakt moesten worden, de locaties en de standpunten. In de weekenden werden buiten en binnen op de campus de foto's voor de diaserie gemaakt. Doordat het najaar was, hadden we last van te weinige uren van goed daglicht. Het tijdschema van de gemiddelde student paste niet goed bij het opnamedraaiboek en de uren daglicht in de middag. Behalve de beelden, schreven we de tekst voor een commentaarstem en het inspreken daarvan hebben we Theo laten doen. Aan mij viel de eer te beurt om de complete geluidsmontage te maken. In de loop der tijd had ik inmiddels al mijn audio-apparatuur uit Amsterdam overgehuisd. Samen met Hans W. heb ik tenslotte al het materiaal verwerkt tot een flitsende diaserie met overvloeiers, beweging en geluid. Op de feestavond van de 'Octalon' werd het een grandioze vertoning voor een groot publiek. Aan het eind van de show voerden we ons lied op, verkleed in het sporttenu zoals we dat ook in de diaserie droegen en dat was het lied 'Gek van sporten', gebaseerd op de hit van de Pointer Sisters. Naderhand hebben we de diaserie nog een keer op video gezet met de videocamera van de burens Jan en Carla en ook de opvoering van het lied opgenomen. In deze tijd waren mijn medebewoners en ook ik, zo druk dat de studie bijna in gedrang kwam, maar het heeft wel tot een hoogtepunt in de samenwerking geleid. Al het materiaal staat bij mij thuis en kopieën van de videoband zijn verspreid bij de voormalige flatbewoners.

Speciale activiteiten

Behalve het jaarlijkse feest hadden we zo nu en dan ook andere gemeenschappelijke activiteiten. Die werden dan vaak gecombineerd met het bezoek van de familieleden van mijn medebewoners. Zo waren de familieleden van Theo en Wil vaak in de weekeinde op bezoek. Het was dan een beetje improviseren met de overnachtingen, met extra luchtbedden op de kamers. Zo hebben we ook de neefjes van Wil zien opgroeien in de loop der jaren. Voor een studentenflat een niet alledaags verschijnsel: een kinderbox in de keuken. Het waren altijd gezellige weekenden en je leerde de familie van je burens ook goed kennen. Als het dan druk bevolkt was, dan hielden we bijvoorbeeld een barbecue buiten op het terras, of op het vlakbij gelegen parkeerterrein. Alle gasten en de zussen hielpen mee met koken, opdienen en opruimen. In de wintermaanden hebben we eens een Japans diner georganiseerd met zelf gekookte Japanse gerechten, de initiatiefnemer was waarschijnlijk Wil. Ook bij dit speciale diner hadden we familie op bezoek.

Weekenden

Als een soort compromis voor de reiskosten ging ik eens in de twee weken naar huis. Ik nam dan mijn wasgoed mee en dat werd dan in die twee dagen door moeder gewassen. Op de flat hadden we een wasmachine die ik kon gebruiken, maar het was thuis haast onbespreekbaar om zelf te wassen. Misschien was men bang dat ik het helemaal verkeerd zou doen. Na lang volhouden accepteerden ze thuis dat ik mijn eigen was deed, het gaf mij een gevoel van extra vrijheid. Ik kwam vrijdagavond thuis en nam dan vaak ook huiswerk mee waar ik de zondag aan besteedde. Op de zaterdag ging ik meestal het centrum van Amsterdam in. Eigenlijk keek ik er dan al weer uit naar de zondagavond, het moment dat ik weer de trein naar Enschede kon nemen. Veel had ik

thuis niet te vertellen over het studentenleven en misschien wilde ik ook wel niet alles vertellen. Ik had de indruk dat ik het ouderlijk huis aan het ontgroeien was.

De weekenden die ik in Enschede doorbracht vond ik veel fijner. Niet iedereen was aanwezig op de flat, de medestudenten gingen ook wel eens naar huis. Gemiddeld brachten we met vijf bewoners het weekend door. Het tempo lag dan wat lager, de zaterdag begon met uitslapen en dan in de loop van de ochtend de anderen treffen aan de keukentafel met koffie, krant en ontbijt. Zaterdag 's middags dan op de fiets naar het centrum van Enschede, om wat te winkelen, een nieuw boek te kopen, of te snuffelen in een grammofoonplatenzaak, cd's waren toen pas op de markt en nog niet gemeengoed. 's Avonds gingen we dan vaak met diegenen die er waren de stad in, of soms ook wel met bekenden uit andere flats. De voorkeur had dan toch Hengelo boven Enschede. Hengelo lag eigenlijk iets dichterbij, want de campus lag precies tussen Hengelo en Enschede in en de flat stond aan de noordkant van de campus. Onze favoriet waren de discotheken 'De Siepel' en 'De Cirkel', beiden ergens in de binnenstad van Hengelo. Met ons groepje gingen we dan wat rond aan de rand van de dansvloer en bestelden regelmatig een rondje bier aan de bar. In het begin van de avond was dansen voor ons nog te ver weg, maar zo tegen middernacht werd ook ik wat soepeler van geest en spieren. Dansen kon ik niet, dus ik had wel wat aanmoediging uit ons groepje nodig om op de dansvloer te stappen en daar wat bewegingen te maken. Wat je precies deed, of hoe je bewoog, maakte eigenlijk niet uit, als het maar een beetje in het ritme was. Ik deed maar wat, zwaaide met ledematen en dat gaf soms wel hilariteit. De muziek van de jaren 80 is nog steeds favoriet, het herinnert mij weer aan de avonden in die Hengelose discotheek. Menigmaal kwam ik dan toch wel bezweet van de dansvloer af.

De fietstocht terug naar de campus ging in een ander tempo dan op de heenweg, het duurde wat langer, ook al omdat we niet meer in een rechte lijn reden. Ik kan me herinneren dat we onderweg een keer met z'n allen de slappe lach kregen, de fietsen aan de kant gegooid hebben en midden op de Hengelose straatweg hebben zitten schateren. De aanleiding? Dat zal ik nooit meer weten. Op een koude winterse zaterdagavond waren we ook weer de stad in geweest en ik dacht dat we dit keer eens naar Enschede geweest waren. Het was rond het vriespunt en het was die avond gaan ijzelen. Voor de afwisseling gingen we niet de gewone route over de Hengelosestraatweg, maar via een binnendoorweg tussen de landerijen terug naar de campus. We reden over een beijzelde smalle asfalt weg, maar door de hele avond waren we overmoedig en niet bang. Dat het pad zo glad was hadden we niet in de gaten. Als je maar rustig door blijft fietsen en niet remt of een bocht maakt, val je niet. Tot dat iemand vooraan wel moest stoppen om een onbekende reden. Toen pas ontdekten we dat het pad zo glad was dat je er nauwelijks op kon stil staan zonder uit te glijden. Dan weer op de fiets stappen lukte echt niet meer. Met de fiets aan de hand zijn we naar huis gegleden.

Uitgaan maakt hongerig, dus als we thuis kwamen na een avond en een nachtje Hengelo of Enschede, dan gingen er steevast een paar eieren in de koekenpan of een paar tosti's op het vuur. Dat is heel lekker en niet duur.

De zondag besteedde ik dan weer trouw aan de studie, net zoals mijn medebewoners. Een paar vroegere bewoners van onze flat woonden al een paar jaar in een studentenhuus in Enschede stad, dat was in de Toekomststraat. Dat ze die gemeenschappelijke woning 'Huize Futura' genoemd hadden is niet vreemd. Eigenlijk was Huize Futura, met de naam op een uithangbord aan de gevel, een soort dependance van Witbreukweg 399. Het gebeurde dan regelmatig, als er in een weekend in één van beide huizen weinig bewoners waren, dat we bij elkaar gingen eten. Dat was wel zo efficiënt met koken en boodschappen doen.

Er was eens een weekend dat ik niet naar huis in Amsterdam zou gaan, omdat ik extra wilde

studeren voor een aankomend tentamen, zo had ik mijn ouders meegedeeld. Mijn moeder belde altijd precies halverwege de week op de woensdagavond om half acht. Mobiele telefoons bestonden nog niet en dus hadden we in de gang een hokje met een gemeenschappelijke telefoon. Het was deze keer een teleurstelling voor haar dat ik het komend weekend niet thuis zou komen. Ook dat weekend had ik een uitnodiging gehad om zaterdagavond in Huize Futura te komen eten. Behalve op de vaste woensdagavond belde moeder ook wel eens op andere tijdstippen, het leken wel steekproeven om mijn aanwezigheid te testen. Ook op die zaterdagavond belde ze dus naar de Witbreuksweg, terwijl ik in de Toekomststraat aan tafel zat. Groot was de woede en het onbegrip in Amsterdam, "waar was je nou, hoe kan dat nou, je moest toch studeren?" Uitleggen dat even ergens anders gaan eten in plaats van boodschappen gaan doen en zelf gaan koken minder tijd kost, hielp niet. Ze zijn in Amsterdam nog lang boos geweest. Hoewel ik dus de vrijheid van het leven op de campus genoot, voelde ik nog steeds druk en controlerende maatregelen vanuit het ouderlijk huis in Amsterdam.

Studie

In het algemeen verliep mijn studie voorspoedig en ben ik rustig door alle vakken heen gerold. Hoewel, er is wel eens een mondeling tentamen geweest waar ik voor gezakt ben. Dat was geen groot probleem. In dat geval een nieuwe afspraak gemaakt met de docent en het een paar weken later, na nog eens extra studeren, nogmaals proberen. Toen haalde ik wel een ruime voldoende. Dan had je nog de keuzevakken, uit een groep van bijvakken moest je zelf een keus maken voor een paar vakken. Zo koos ik eens het vak thermodynamica uit de groep van natuurkundige bijvakken. Het college werd gevolgd door een mix van studenten uit meerdere jaren, ook redelijk veel natuurkundestudenten die het vak voor de tweede keer deden. De colleges werden gegeven door een vrouwelijke docente met de bijnaam 'Tante Thermo', op zich al niet zo'n goed teken. De stof van de colleges vond ik moeilijk en het bijhorende dictaat te summier. Het eerste en ook het enige tentamen dat ik voor dit vak mocht maken ging niet al te best. Ik had niet de verwachting dat ik een voldoende zou krijgen voor de warrige dingen die ik als oplossingen voor de vraagstukken had opgeschreven. Toen na een paar weken het tentamenbriefje in de bus viel, heb ik de enveloppe niet eens geopend. Ik heb de enveloppe dicht gelaten en pas geopend toen ik in Enschede ergens op een klein feestje bij medestudenten was. Ik weet nog dat we buiten op een balkon zaten en toen heb ik daar pas de enveloppe open gemaakt. Het cijfer bleek een drie te zijn, het laagste wat ik ooit gehaald heb. Ook dit was eigenlijk geen probleem, het vak thermodynamica gewoon laten vallen en een andere keuzevak kiezen. Alleen een beetje zonde van de bestede uren voor dit trimester.

Ook heb ik eens een vak voor niets gedaan. Het was één van de algemeen vormende bijvakken van de faculteit 'Wijsbegeerte en Maatschappij Wetenschappen', die je volgens bepaalde regels moest kiezen. Zo koos ik een vak dat ging over de historie van de wetenschap. Ik vond het een leuk en interessant vak en ik haalde er ook een redelijk cijfer voor, een zeven of een acht waarschijnlijk. Maar na later bleek dat dit vak niet in mijn pakket paste volgens de regels, dus dit vak had ik voor niets gedaan.

Sport op de campus

De campus van de universiteit in Twente staat bekend om de uitgebreide sportfaciliteiten. Zo waren er twee zwembaden, een binnen- en een buitenbad, een groot sportgebouw met daarin zeker vier royale multifunctionele zalen, een atletiekbaan en verder voetbal en hockeyvelden. Er was een veelheid aan sportverenigingen, de liefhebbers van iedere denkbare sport konden zich wel bij een vereniging van hun sport aansluiten. Toen ik nog niet zo lang op de campus woonde, heb ik vrij snel mijn racefiets vanuit Amsterdam naar Enschede gebracht, gewoon met de trein meegenomen. Ik was van plan mij aan te sluiten bij de wielrenvereniging, maar na een bezoek aan een oriënterende bijeenkomst bleek dat de ambities van de bestaande leden toch wel hoger lagen dan die van mij. Ik was gewoon iemand die een racefiets had en daar op een vrije zondagmiddag wel eens op ging fietsen. De wielrenclub was veel meer prestatiegericht dan ik wenste, dus ik heb het bij die eerste bijeenkomst gelaten.

Pas in het tweede jaar heb ik mij actief bij een sportvereniging aangesloten. Er werd rond die tijd een nieuwe vereniging opgericht een zogenaamde 'breedtesport vereniging'. De nieuwe vereniging had tot doel om aandacht te besteden aan de recreatieve beoefening van meerdere sporten zonder noodzakelijk competitie element. Dat leek mij wel wat, dus ik heb mij aangemeld als lid voor dit nieuwe initiatief. De vereniging was zo nieuw dat ik nog bij de officiële oprichtingsbijeenkomst ben geweest. Ik was dus een van de leden van het eerste uur. Na de oprichting waren de trainingen altijd op de woensdag in de vooravond. De grootste zaal van het sportcomplex was gereserveerd en dan kon je kiezen welke sport je wou doen. Er was altijd een keus uit twee of drie. Je kan het zo voorstellen dat de zaal in twee helften was gedeeld, waarbij in de ene helft op een paar velden volleybal werd gespeeld en aan de andere kant bijvoorbeeld basketbal, of stockey. Dat stockey is daar mijn favoriet geworden. Ergens halverwege kon je ook nog wisselen van sport. De opzet was zodanig dat je altijd wel in een team paste.

Er was nog een faciliteit waar ik goed gebruik van gemaakt heb, namelijk de zwembaden. Zoals al eerder beschreven is het met het schoolzwemmen op de lagere school nooit wat geworden. Na al die jaren had ik nog steeds geen enkel zwemdiploma en bijna nooit meer gezwommen. Eigenlijk had ik gewoon watervrees. In het wekelijkse universiteitskrantje stond een bericht dat er binnenkort een cursus 'elementair zwemmen' zou worden gegeven. Dit leek mij het meest ideale aanbod om mijn zwemachterstand op te lossen. Gelukkig was ik niet de enige die niet, of nauwelijks kon zwemmen, er waren nog zo'n vier andere studenten die zich aangemeld hadden. De cursus werd gegeven door waterpolo trainer Bram Boes. Het was een stevig persoon die als hij training aan de waterpoloërs gaf zijn spelers flink aanpakte met verbaal geweld. Bij de zwemcursus had hij een andere aanpak, die van veel geduld en begrip. Hij beseftte dat als je iemand zwemmen wilt leren die watervrees heeft, dat je dan niet vanaf de kant instructies moet gaan schreeuwen. Deze Bram ging mee het water in en hield je desnoods vast, om je te helpen vertrouwen in het water en vertrouwen in je zelf te krijgen. De zwemlessen waren op de woensdag, vlak voor etenstijd en dus ook na de trainingen bij de breedtesportvereniging. Ik kon dus in het sportcomplex blijven en gelijk door naar de kelder met het binnenzwembad. Langzaam ging het zwemmen beter, maar het duurde toch vrij lang voor ik wat meer kon en durfde, dan alleen de schoolslag. Voordat de echte les begon kon je al het water in, om wat te zwemmen of te acclimatiseren. In het begin had ik veel tijd nodig om aan het water en aan de temperatuur van het water te wennen. In plaats van baantjes te zwemmen, lag ik wel in het water maar hield mij vast aan de kant. Dat gaf steun en vertrouwen. Of wat later als ik dan 'door' was, zwom ik geen baantjes maar rondjes, dan bleef ik tenminste dicht bij de rand van het zwembad waar je je ingeval van nood aan kon vast grijpen. Heel langzaam ging ik wat vooruit en samen met een paar cursisten, we waren met z'n drieën of z'n vieren, bereidde Bram ons voor op het halen van zwemdiploma A. Ik

leerde van de lage duikplank af te springen, een stukje onder water te zwemmen en de rugslag. Dat was genoeg voor diploma A. Misschien hoorde gekleed te water springen daar ook wel bij. In ieder geval heb ik na ongeveer een half jaar dat diploma A gehaald.

Er was ook nog een buitenbad en in het voorjaar kreeg ik van leraar Bram de uitnodiging om op de vrijdagmorgen in het buitenbad te komen zwemmen. Die uren in de morgen gaf hij dan toch conditietraining aan de waterpolospelers en ze konden dan wel een baantje voor mij vrij houden. Ik vond het een heel bijzondere, maar mooie ervaring om heel vroeg, rond zeven uur naar het zwembad te fietsen. De buitenlucht voelde dan nog heel koud aan, maar het zwembadwater was dan naar verhouding behaaglijk warm. Boven het zwembad zag je dan laaghangende mist en boven de met gras begroeide aarden wallen zag je de zon opkomen. Ik kon daar alleen oefenen en onder leiding van Bram de iets hogere duikplank proberen. Ondertussen gaf hij training aan de waterpoloërs en dat ging op een andere manier met meer verbaal geweld.

Na een jaar kon ik gaan afzwemmen voor diploma B, wat daar precies voor extra vaardigheden bij hoorden weet ik niet meer. Dat ik klaar was voor diploma B had ik thuis in Amsterdam wel verteld, maar tegen mijn mede flatbewoners nog niet. Op een weekend dat ik in Amsterdam was heeft mijn moeder toen de rest van de flat daar over per telefoon ingelicht, buiten mij om. Dus toen ik in het binnenbad moest afzwemmen voor diploma B, trof ik daar als toeschouwers mijn zeven medebewoners als publiek aan. Die avond kreeg ik van hun

nog een zelf getekend karikatuur van een diploma, waarop mijn medestudenten vermeld staan als behorende bij de beoordelingscommissie. Op dat zelfgemaakte diploma staat bijvoorbeeld dat het examen is afgenomen in: "water". Ik heb hun kunstwerk ingelijst en bezit het nog steeds, al is het wat verbleekt.

Het hoogtepunt in mijn zwemprestaties kwam ook die zelfde zomer. We gingen regelmatig naar "Het Rutbeek", een recreatieplas in de buurt. Nu met twee diploma's durfde ik het aan om nu ook in het open water en ook diepe water te gaan zwemmen. Het zwemmen naar de overkant van de plas, een afstand van enkele honderden meters dorst ik nu aan. Dat wil zeggen als de anderen maar een beetje in mijn buurt bleven.

Dansles

Behalve leren zwemmen, kon je ook nog een cursus elementair dansen gaan doen. Stijldansen had ik nog nooit gedaan en ik voelde het wel als een gemis in mijn opvoeding. Dus ik schreef mij in voor die cursus stijldansen voor beginners. De lessen werden ook op de woensdagavond gegeven. Dat waren dus hele drukke woensdagen, eerst gewoon college, dan naar de trainingen van de breedtesportvereniging, direct door naar de cursus elementair zwemmen. Dan afdrogen en aankleden en dan snel op de fiets naar de flat waar het avondeten dan klaar stond. Men was flexibel en ze hielden dus rekening met mijn iets latere aankomst. Dan snel wat eten en dan snel op

de fiets en weer door naar een ander zaal op de campus, het was in “De Bastille”, waar de dansles werd gegeven. Al snel ontdekte ik dat dansen niet aan mij besteed was. Ik miste het gevoel voor ritme en had ook moeite met onthouden van de danspassen. De cursus begon eenvoudig met de wals, daar werden een paar avonden aan besteed en dan door naar de volgende dansvariant. Het begon er al mee dat ik de wals niet onder de knie kreeg. We hadden steeds wisselende danspartners en ik kreeg van de dames heel vaak commentaar dat ik mijn voeten verkeerd neerzette en op de witte kousen van de dames trapte.

Langer dan zo'n tien lessen heb ik het niet volgehouden, het dansen wilde niet lukken en ook de drukke avond, eerst stockey, zwemmen en dan dansen, zorgde er voor dat ik dan volledig uitgeput was. Na deze ervaring heb ik later nooit iets meer aan stijldansen gedaan.

Relaties

Tijdens de vier jaar dat ik op de flat aan de Witbreuksweg heb gewoond heb ik ook een paar relaties bij de medebewoners zien ontstaan. Dat er familie en bijvoorbeeld ook zussen over de vloer kwamen in de weekenden speelde daar zeker in mee. Andere relaties heb ik zien opbloeien tijdens een flatfeest. Het zou onbeleefd zijn om al die relaties en verhoudingen hier met naam te noemen. Een aantal relaties waarvan de kiem geplaatst is in Enschede bestaan nog steeds. Andere verbintenissen zijn na enkele jaren verbroken. Met de meesten van mijn vorige medebewoners heb ik nog steeds contact, ook na die tientallen jaren nog.

En met de relaties die ik zelf gehad heb? Ja, dat bleef sukkelen. Het was in het tweede studiejaar dat ik ontdekte dat ik het meisje op de etage boven die van ons wel aardig vond. De piramidevormig flat had drie woonlagen en op de etage boven ons was een woongroep van twaalf personen. Het was in die dagen dat ik mijn TV, nog zwart-wit, vanuit Amsterdam meegenomen had naar Enschede. Daarvoor had ik een TV-antenne nodig. De ideale plaats om mijn antenne op te hangen was aan het hek van het balkon van één van de kamers boven die van mij. Dat was de kamer van José. Ze vond het best dat ik een antennemastje aan haar balkon schroefde. Toen ik daar zo bezig was met mijn antennekabels sprong er ook een klein vonkje over en ik vond José wel interessant. Maar hoe nu verder, ik wist dat ze aan paardrijden deed, maar meer wist ik niet. Ik kreeg een ingeving, ik dacht aan de danslessen voor stijldansen waar ik mee bezig was in de cursus die op de campus gegeven werd. Dat dansen ging helemaal niet goed, ik kon de passen niet onthouden en mijn voeten raakten in de knoop. Misschien zou het beter gaan als ik een vaste partner zou hebben. Dus na enig aarzelen besloot ik José te vragen om met mij mee te gaan naar dansles. Dat was een foute zet, want José bleek zelf danslerares te zijn bij een instituut in Hengelo. Door die vraag van mij ontstond er hilariteit, niet alleen bij José, maar ook bij de rest van de hele woongroep boven, die ondertussen onbedoeld op de hoogte was. Daarna is het nooit meer wat geworden met José.

In Amsterdam begonnen mijn ouders zich ongerust te maken, mijn moeder zei eens letterlijk: “ik sluit pas mijn ogen definitief, als jij op je bestemming bent aangekomen”. Moeder stelde voor om een contactadvertentie in de krant te plaatsen. Nee, erger nog, ze plaatste zelf een contactadvertentie voor mij. Veel reacties had ik daar niet op verwacht. Na een week of zo, kwam er één brief van een zekere Liesbeth. In zo'n geval zou ik liever de eerste kennismaking privé houden en nog niemand daarover inlichten. Tijdens het wekelijkse telefoongesprek met Amsterdam op de woensdagavond vroeg mijn moeder direct hoeveel reacties ik al had gehad op de advertentie. Eerst antwoordde ik “géén”, maar ik hoorde aan de andere kant van de telefoonlijn de paniek en woede toenemen, dus corrigeerde ik dat snel tot “één”. Daarop volgend heb ik Liesbeth een paar keer ontmoet en we zijn een paar keer uit geweest naar attracties in het land. Zo

wilde ze een keer naar het Evoluon in het Eindhoven, toen zat in het gebouw nog een permanente tentoonstelling van de technologie van Philips. Ik vond het een vreemde keus, maar we zijn gegaan met trein en bus vanuit Enschede. Later bleek het steeds lastiger om een volgende afspraak te maken, de agenda van Liesbeth was steeds bezet. Langzaam is die vage relatie toen van zelf uitgegaan.

In het laatste jaar dat ik op de campus woonde waren er wat wisselingen in de kamerbezetting. Twee bewoners, Sjoerd en Wilko, verlieten de campus en gingen in de stad wonen. Hun nieuwe adres in de Toekomststraat in Huize Futura was geen vreemde keus. Op één van de nu lege kamers kwam een jonge dame te wonen, afkomstig uit Brabant en ze heette Ingrid. Ik vond haar vanaf het begin wel leuk en ze bracht wat nieuwe ideeën in het leven op de flat. Tot een relatie is het nooit gekomen, mijn interesse in haar werd niet beantwoord. Misschien was ik ook wel te verlegen om mijn gevoelens te uiten. We zaten een keer 's avonds samen op een bank in de woonkamer en iemand anders vroeg rechtstreeks of Ingrid mij wel zag zitten. Ze dacht even na, keek naar mij en zei: "nee, eigenlijk niet". Daarna is het nooit meer iets geworden.

Vele jaren later ben ik Ingrid tegengekomen op een reünie van de universiteit ter ere van het vijftig jarig bestaan. Het was inmiddels vijfentwintig jaar geleden dat we elkaar gezien hadden, maar we herkenden elkaar onmiddellijk. Groot was mijn paniek toen ik haar kort daarna weer kwijt raakte in de drukte van het feest. Mijn hoop was gevestigd op een nieuw treffen in de feesttent, waar het avondeten geserveerd zou worden. Na ruim een uur wanhopig daar zoekend rondlopen, trof ik haar weer en we konden even wat rustiger praten. Na een blik op haar linkerhand informeerde ik brutaal naar haar status. Ze bleek inderdaad vrijgezel te zijn, nog steeds, of weer? Dat heb ik niet gevraagd. Wel heb ik haar contactgegevens gevraagd. Snel na die spontane hereniging heb ik een afspraak bij haar thuis gemaakt. Nerveus, met bloemen en wijn ging ik naar mijn afspraak. Het bleek dat ze ondertussen drie kinderen had en gescheiden was. Na een lang gesprek in de keuken, want de woonkamer werd door de opgroeiende kinderen bezet, bleek dat er eigenlijk geen plaats voor mij was in haar leven. Ze vroeg mij letterlijk hoe ik haar zag, als goede vriendin, als coach, of als geliefde. Ik wou het laatste, maar we zijn als goede vrienden uit elkaar gegaan. Ik heb nu nog wel e-mail contact met haar.

Afstudeeropdracht

Voor de afstudeeropdracht aan het einde van het vierde studiejaar kwam ik terecht bij de vakgroep IC-technologie en elektronica. Hier, via deze vakgroep, is de samenwerking met Philips Nijmegen ontstaan, later mijn eerste en ook waarschijnlijke laatste werkgever. De professor van deze vakgroep, Evert Seevinck, had destijds een deeltijdbaas als adviseur bij Philips Nijmegen bij de afdeling "analoge audio". Deze groep bij Philips ontwierp IC's, ook wel chips genoemd, voor autoradio's en met name voor de audioversterkers in de radio. Deze groep bij Philips had al sinds oudsher goede contacten met de vakgroep bij de universiteit. Deze mensen in Nijmegen formuleerden de opdracht en besteedden de opdracht in feite uit aan de universiteit. Naar verluid was ik de eerste die ging bijdragen aan deze vorm van samenwerking en onderzoek. Na mij zouden later nog vele studenten volgen. Maandelijks was er contact tussen Nijmegen en Enschede in de vorm van een voorgangsrapportage in één van beide plaatsen. Als we naar Nijmegen gingen dan ging ik daar samen met mijn begeleiders Wim de Jager en de Hr. Ehrenbrug heen met hun auto. Het werk voor het onderzoek deed ik thuis op mijn kamer en bij de vakgroep waar ik een bureau en werktafel had gekregen. Voor het gebruik van de computer, voor het doen van simulaties aan de ontwerpconcepten, moest ik naar het 'rekencentrum'. Daar kon je je inschrijven voor het

reserveren van een terminal waarmee je dan in contact kwam met één van de centrale computers. Dit speelt nog duidelijk in de tijd van voor die van de 'personal computers'. De avonden bracht ik dan geregeld door in het rekencentrum gebruikmakend van de software van Philips die speciaal voor mij op de computers van het rekencentrum was geïnstalleerd. Het was een uitkomst dat later ook de vakgroep de beschikking kreeg over enkele 'personal computers' van IBM. De duur van de opdracht is langer geworden dan verwacht en misschien ook langer dan noodzakelijk. Terugkijkend heb ik er niet echt intensief hard aan gewerkt. Maar toch was het de chef van de groep bij Philips, met name Fons Peters, die steeds vaker zei, dat de omgeving van Nijmegen zo mooi was en dat ik daar wat vaker moest rondkijken. Men waardeerde mijn meer praktische, dan academische aanpak van zaken. Deze opmerkingen heb ik opgevat als uitnodiging voor een open sollicitatie bij de zelfde groep in Nijmegen voor de functie van IC-ontwerper. Gewoon een brief gestuurd naar de personeelsfunctionaris en de reeds bestaande samenwerking heb ik als referentie gebruikt. Snel kreeg ik een uitnodiging voor een aantal gesprekken in Nijmegen. Bijna parallel hieraan heb ik een open sollicitatie gedaan bij het Philips IC-lab in Eindhoven, gewoon om bij meerdere werkgevers te kunnen kijken en een mening te kunnen vormen. Op een gegeven moment zat ik in de luxe positie dat ik twee bijna identieke aanbiedingen voor een baan had, de ene in Eindhoven en de andere in Nijmegen. Bewust heb ik de keus gemaakt voor Nijmegen, ik kende de mensen daar al en waardeerde de omgeving in Nijmegen meer. De stad Eindhoven en de directe omgeving kwam mij te industrieel over. De sfeer in Nijmegen leek mij minder zakelijk en in de directe omgeving liggen uitgestrekte bossen in een karakteristiek landschap met heuvels. Nog terwijl ik op de campus in Enschede woonde kreeg ik een definitief contract in de brievenbus om bij Philips Nijmegen te beginnen als IC-ontwerper met ingang van 1 oktober 1986.

Diploma uitreiking

De dag van de diploma uitreiking is de enige dag dat mijn ouders op de campus zijn geweest. Ja, mijn vader is een dagje geweest om te schilderen in de allereerste week. Vooral mijn moeder verbaasde zich over dingen die ze op de studentenflat aantrof. Ze was een fervent rookster, dus een bordje met de tekst: "wie rookt is niet goed bij zijn hoofd", maakte reacties los. Voor de goede orde, alle bewoners op de flat rookten niet.

De uitreiking van de diploma's en de ceremonie daarom heen werd gedaan in één van de zalen van de Vrijhof op de campus. Voor de gelegenheid had ik mij zo representatief gekleed als kon met de voorraad van de kledingkast: een zwarte broek en een wit-zwart geblokt overhemd. De reactor die de inleidende toespraak hield, beëindigde zijn verhaal met het draaien van een muzieknummer van een CD. Het was een lang nummer, minstens 6 minuten lang en iedereen begon zich af te vragen welke boodschap de rector met dit nummer wilde brengen. Het bleek uiteindelijk om een hele zacht 'pling' aan het einde van het nummer te gaan. Volgens de rector was het alleen mogelijk om die zachte 'pling' zonder ruis natuurgetrouw over te brengen met het nieuwe medium CD. "En daarvoor, beste toehoorders, zijn deze studenten nu opgeleid om dit soort technologie mogelijk te maken en verder te ontwikkelen". Dat waren zo ongeveer de woorden van de rector, waarop de uiteindelijke uitreiking volgde. Op afroep van je naam kon je naar voren komen om het diploma in een rode koker in ontvangst nemen en weer terug te gaan naar je plaats op de tribune naast de trotse ouders.

Van mijn moeder kreeg ik nog wat cadeaus: een zak met krentenbollen, "om eens goed te eten" en een bloeiend plantje in een witte kunststof bloempot met wit hengsel. Lang nadat het plantje uitgebloeid was heeft het nog aan het hengsel op mijn kamer gehangen. Mijn burens noemden het de 'doctoraal bokaal'.

Inderdaad dat had ik nu: het 'doctoraal diploma' en daarmee de titel "Ir". Er bestond de mogelijkheid om nog twee jaar door te gaan met de studie en dan de titel doctor te behalen. Voornamelijk besteed je die twee jaar dan aan onderzoek ten behoeve van de vakgroep en met het geven van onderwijs en assisteren bij de praktijkopdrachten van studenten in de beginjaren. De vakgroep heeft mij deze mogelijkheid wel aangeboden, maar tegelijk ook weer ontraden in verband met mijn leeftijd. Ten tijde van het behalen van het diploma was ik negenentwintig jaar, als ik nog twee jaar op de universiteit zou blijven zou ik eenendertig zijn als ik ging solliciteren voor mijn eerste echte baan. De dertig jaar wordt in het bedrijfsleven als een soort grens gezien. Hoewel ik voor mezelf al besloten had om niet verder te studeren, want ik vond het tijd om nu eindelijk eens wat nuttigs voor de samenleving te gaan doen, heb ik de mogelijkheid wel thuis in Amsterdam aangesneden. Mijn moeder barstte zowat in huilen uit: "moeten we jouw dan nog twee jaar onderhouden?". Dat gaf de doorslag om te stoppen en te gaan solliciteren. Dat onderhouden is betrekkelijk, want ik kreeg van de overheid een studiebeurs waarmee ik in principe al mijn kosten voor huur en levensonderhoud kon betalen. Maar mijn ouders stopten mij regelmatig wat geld toe, waardoor ik iets ruimer kon leven.

Lang veronderstelden mijn ouders dat als ik klaar was met de studie aan de universiteit, ik weer naar Amsterdam terug zou gaan en misschien ook wel dat ik weer in het ouderlijk huis zou komen wonen. Het heeft even geduurd voor ze beseften dat ik dat zeker niet van plan was, ik moest dat voorzichtig brengen. Mijn doel was om juist zo ver mogelijk van Amsterdam vandaan te gaan wonen. Een baan in Nijmegen paste in mijn plaatje voor de toekomst. Ik vond het tijd om op eigen benen te staan en geheel zelfstandig te gaan wonen. Ik had nu immers een behoorlijk diploma, had een officiële titel die ik zou kunnen gaan voeren en ik had behoorlijk wat vaardigheden bijgeleerd op de universiteit. Behalve de studie voor een doctoraal diploma had ik leren zwemmen, bijna leren stijldansen, de conditie verbeterd met hardlopen en fietsen, kon koken en zelfs een taart bakken was geen geheim meer.

Vertrek

Bijna twee maanden lang na de diploma-uitreiking heb ik gewoon niets gedaan. Alleen een beetje vakantie gevierd tot aan de eerste werkdag bij Philips op 1 oktober 1986. Wel bereidde ik me enigszins voor op de verhuizing naar mijn eerste woonruimte in Nijmegen, die door Philips geregeld was.

Met de verhuizing heb ik veel hulp gehad van mijn medebewoners, naar ik mij herinner met name van Theo, Wim en Jan. Voor de verhuizing had ik een busje nodig, maar ik kon niet rijden. Ik had wel een rijbewijs, maar na het afrijden zo'n vier jaar geleden had ik nooit meer achter het stuur gezeten. Om dan zonder enige ervaring een gehuurde bus te gaan rijden is te gevaarlijk. Daarom had ik wel op eigen legitimatie een busje gehuurd, maar Theo en Wim zouden rijden. Op een dag eind september hebben we alle spullen uit mijn kamer in de bus geladen en zijn eerst naar Amsterdam gereden. Mijn nieuwe kamer in Nijmegen was wel gestoffeerd, maar niet gemeubileerd. Dus er moesten nog minstens wat meubels komen. In Amsterdam gingen we onder andere mijn bed ophalen en dan nog mijn oude bureautje en een kast. Het was nu ook de eerste keer dat mijn flatgenoten in mijn ouderlijk huis kwamen. Mijn moeder had zich uitgesloofd om een weldadige lunch klaar te maken. Het was nog nooit gebeurd dat er vier soorten vleeswaren tegelijk op tafel stonden en dat er twee soorten brood waren. Het eerste wat Theo opviel waren de engeltjes die tegen de schoorsteenmantel hingen. Later zei Theo dat hij nu opeens veel meer van mij en mijn ouders begreep.

Dus het was een lange rit van Enschede naar Nijmegen via Amsterdam. Toen Wim, Theo, Jan en ik

klaar waren met alle spullen in mijn kamer in Nijmegen uit te laden was het al donker buiten. Alle spullen en dozen hebben we gewoon door elkaar neergezet zonder enige ordening. Zelf ben ik in het busje ook weer naar Enschede terug gereden.

Mijn kamer in Enschede was nu zo ongeveer in de staat teruggebracht zoals ik die kamer vier jaar geleden aanvaard had, met de bijhorende spartaanse inrichting. Wat nog restte was een klein feestje om te kamer uit te wijden, dat was gebruikelijk als iemand vertrok. Op de laatste avond nodig je dan je medebewoners uit en misschien nog een paar gasten, serveert bier, frisdrank en nootjes en dat is het dan. Ik vond het geen feest. Het afscheid van mijn kamer, mijn trouwe medebewoners waarmee ik zoveel had meegemaakte, het studentenleven en de campus viel mij zwaar. Ik moest aan een nieuwe stap in mijn leven beginnen, in een nieuwe stad waar je nog niemand kent en naar een nieuwe werksituatie. Een werksituatie die ongetwijfeld formeler is dan het studentenleven. Eigenlijk wilde ik niet weg van de campus, zou liever student willen blijven in de vertrouwde omgeving. Toen iedereen weg was en ik de deur sloot voor de laatste nacht op deze kamer, heb ik zachtjes in een hoekje op de grond zitten huilen.

De volgende dag had ik nog één taak en dat was de kamersleutel inleveren bij de huismeester, Dhr. Zimmer, een toepasselijke naam. Jaren later kwam ik die man nog eens tegen als standhouder op een grammofoonplatenbeurs en hij kende mij nog. Met slechts een tasje met de laatste spullen in de hand heb ik afscheid genomen van de flat. Dus net zo als ik voor de allereerste keer kwam, ook met een tasje met de meest noodzakelijke spullen. De gang naar het station van Enschede voelde als lood. In de trein, in de zelfde coupe ontmoette ik nog een bekende, het was Benno, één van de trouwe leden van de breedtesportvereniging. Het gesprek onderweg in de trein maakte het mogelijk om mijn verdriet even te vergeten en maakte de reis dragelijker.

Die eerste avond op mijn nieuwe kamer in Nijmegen moest ik over de dozen stappen om bij mijn bed te komen. De volgende dagen heb ik nog veel werk gehad om de kamer in te richten en de dozen uit te pakken. Dat werk leidde een beetje af en ook de eerste werkdagen bij mijn werkgever maakte dat ik de heimwee naar Enschede even kon onderdrukken.